

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра археології, давньої та середньовічної історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
в.о. проф. Гавришук С. В.

Протокол № 2 від 18.10. 2017 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА України

підготовки бакалавра

Галузь знань: 01. Освіта. Педагогіка

Спеціальність: 014. Середня освіта. Географія.

Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Географія. Економіка.

Галузь знань: 10. Природничі науки.

Спеціальність: 106. Географія.

Освітньо-професійна програма: Географія.

Галузь знань: 24. Сфера обслуговування.

Спеціальність: 241. Готельно-ресторанна справа.

Освітньо-професійна програма: Готельно-ресторанна справа.

Галузь знань: 24. Сфера обслуговування.

Спеціальність: 242. Туризм.

Освітньо-професійна програма: Туризм.

Галузь знань: 19. Архітектура і будівництво.

Спеціальність: 193. Геодезія та землеустрій.

Освітньо-професійна програма: Геодезія та землеустрій.

Луцьк 2017

Програма нормативної навчальної дисципліни “Історія та культура України” підготовки **бакалавра**. Галузь знань: 01. Освіта. Педагогіка. Спеціальність: 014. Середня освіта. Географія. Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Географія. Економіка.; Галузь знань: 10. Природничі науки. Спеціальність: 106. Географія. Освітньо-професійна програма: Географія.; Галузь знань: 24. Сфера обслуговування. Спеціальність: 241. Готельно-ресторанна справа. Освітньо-професійна програма: Готельно-ресторанна справа.; Галузь знань: 24. Сфера обслуговування. Спеціальність: 242. Туризм. Освітньо-професійна програма: Туризм.; Галузь знань: 19. Архітектура і будівництво. Спеціальність: 193. Геодезія та землеустрій. Освітньо-професійна програма: Геодезія та землеустрій. - 25 серпня 2017 р. - 17 с.

Розробник: Приймак Валентина Олексіївна, кандидат історичних наук, старший викладач.

Рецензент: Наталія Василівна Кінд-Войтюк, доцент, кандидат історичних наук

Програма нормативної навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри археології, давньої та середньовічної історії України

протокол № 2 від 7. 09 2017 р.

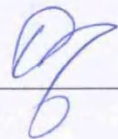
Завідувач кафедри
давньої та середньовічної історії України _____ (Я.М. Шабала)

Програма нормативної навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки

протокол № 1 від 29. 09. 2017 р.

Голова науково-методичної
комісії історичного факультету _____

(О.А.Карліна)

Програма нормативної навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 18. 10. 2017 р.

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Для освітньо-професійних програм: Середня освіта. Географія. Економіка. Географія.; Готельно-ресторанна справа. Туризм. Геодезія та землеустрій.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2	Освітньо-кваліфікаційний ступінь:бакалавр. Галузь знань: 01. Освіта. Педагогіка. Спеціальність: 014.Середня освіта. Географія. Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Географія. Економіка.; Галузь знань: 10. Природничі науки. Спеціальність: 106. Географія. Освітньо-професійна програма: Географія.; Галузь знань: 24. Сфера обслуговування. Спеціальність: 241. Готельно-ресторанна справа. Освітньо-професійна програма: Готельно-ресторанна справа.; Галузь знань: 24. Сфера обслуговування. Спеціальність: 242. Туризм. Освітньо-професійна програма: Туризм.; Галузь знань: 19. Архітектура і будівництво. Спеціальність: 193. Геодезія та землеустрій. Освітньо-професійна програма: Геодезія та землеустрій.	нормативна
		Рік підготовки: 1
		Семестр:2
ІНДЗ:нема		Лекції:28 год.
Загальна кількість годин :120/4 кредитів		Практичні:24 год.
		Самостійна робота : 60 год.
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Курс «Історія та культура України» у системі гуманітарного та морально-духовного самовизначення випускників вищої школи спрямований на ознайомлення студентів з багатовіковим минулим нашої Вітчизни у сукупності суспільних явищ і подій, у їхньому поступальному розвитку, насамперед, з історичними закономірностями і процесом становлення та

розвитку української держави з найдавніших часів до наших днів. А також на дослідження національної культури як основи розуміння феномена людської культури, на формування світоглядного підґрунтя життєдіяльності особистості, пройнятої духовністю нації, здатної до повноцінного діалогу з носіями інших національних культур, зорієнтованої на загальнолюдські цінності. Гостра необхідність вивчення історії та культури українського народу зумовлена складними суспільно-політичними й етнокультурними процесами в сучасній Україні. Розбудова національної держави та збереження її культурної спадщини є нині не менш актуальною, ніж проблеми демократизації українського суспільства, побудови правової держави, трансформації української економіки на засадах цивілізованих ринкових відносин.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти освоють і будуть компетентними у таких питаннях:

Туризм

Загальні компетенції:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

- здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Програмні результати навчання (РН)

- визначати зміст базових понять з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук;
- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
- проявляти професійну толерантність до виявлення альтернативних принципів;
- діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

Готельно-ресторанна справа

Загальні компетенції:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність працювати в міжнародному контексті;

Програмні результати навчання (РН)

- аргументовано відстоювати свої погляди у розв’язанні професійних завдань;
- виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв’язання;
- приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності;
- демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, відведених на:				Усього
	Лекції	Семінари	Самостійну роботу	Консультатії	
Змістовий модуль 1. Давня та середньовічна історія України					
Тема 1. Вступ. Історія України в системі гуманітарних знань. Періодизація історії України.	2		4		6
Тема 2. Давня доба і перші державні утворення на території України.	2		4		6
Тема 3. Першовитоки українського народу.		2			2
Тема 4. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	2		4		6
Тема 5. Культура княжої доби.		2		1	3
Тема 6. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (середина XIV – перша половина XVI ст.)	2		4		6
Тема 7. Утворення Кримського ханства та його експансія на українські землі. Виникнення українського козацтва.		2			2
Тема 8. Українські землі у складі Речі Посполитої.	2		4	1	7
Тема 9. Боротьба з турецько-татарською експансією у кінці ХУІ – на початку ХУІІІ ст. Селянсько-козацькі повстання.		2		1	3
Всього по змістовому модулю 1.	10	8	20	3	41
Змістовий модуль 2. Нова та новітня історія України					
Тема 10. Національно-визвольна війна українського народу середини ХVІІІ ст.	2		4		6
Тема 11. Політичне становище України в другій половині ХVІІІ ст. Руїна.		2		1	3
Тема 12. Україна наприкінці ХVІІІ – ХVІІІІІ ст. Втрата державності.	2		6		8
Тема 13. Козацько-гетьманська держава у ХVІІІІІІІ ст. Розвиток української культури. Ліквідація Гетьманщини.		2		1	3

Тема 14. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	2		4		6
Тема 15. Українське «довге» XIX століття.		2		1	3
Тема 16. Україна на початку XX століття та в умовах Першої світової війни.		2			2
Тема 17. Україна у період національно-визвольних змагань 1917–1923 рр.	2		4		6
Тема 18. Західноукраїнські землі у 20-30 рр. XX століття.		2			2
Тема 19. Українські землі між двома світовими війнами (1919-1939 рр.).	2		4		6
Тема 20. Україна в період Другої світової війни.	2		4		6
Тема 21. Культурне життя України в роки Другої світової війни.		2			2
Тема 22. Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 – середині 50-х рр.	2		4		6
Тема 23. Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (середина 1950-х – середина 1960-х років).		2			2
Тема 24. Українська РСР в 1970 – на початку 90-х рр. Перебудова. Розпад Радянського Союзу.	2		4	1	7
Тема 25. Україна у період незалежності (1991–2017рр.) Українці за кордоном.	2		6		8
Тема 26. Революція Гідності та українсько-російська війна 2014-2017 рр.		2		1	2
Всього по змістовому модулю 2.	18	16	40		80
Всього годин	28	24	60	8	120

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни, збір інформації зі списку завдань для самостійного опрацювання (перелік нижче).

1. Давня доба історії України та джерела формування української культури.
2. Культура кочового населення ранньозалізної доби (кіммерійці, скіфи, сармати).
3. Культура античних держав Північного Причорномор'я.
4. Релігія та міфологія давніх слов'ян.
5. Виникнення писемності у східних слов'ян.
6. Київська Русь та її духовно-культурна спадщина.
7. Галицько-Волинська держава та її культурна спадщина.
8. Культурні зв'язки Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

9. Ідеї Реформації та Відродження в Україні.
10. Виникнення братств та їх роль у культурному житті України.
11. Початки книгодрукування в Україні.
12. Українське козацтво як культурне явище.
13. Традиційно-побутова культура українців у другій половині XIV – першій половині XVII ст.
14. Українсько-російські культурні взаємини у другій половині XVII – XVIII ст.
15. Києво-Могилянська академія.
16. Становлення вищої освіти в Україні у XIX ст.
17. Розвиток історичної науки в Україні у XIX ст.
18. Виникнення українського професійного театру в Наддніпрянській Україні.
19. Громадська та культурно-просвітницька діяльність М. Драгоманова.
20. І. Франко та Леся Українка в українській культурі початку XX ст.
21. Діячі української культури в національно-визвольному русі початку XX ст.
22. Діяльність Гетьманату П. Скоропадського в галузі культури.
23. Розстріляне відродження у долях діячів української культури.
24. Діяльність культурних громадських організацій у Волинському воєводстві.
25. Преса і радіо в період Другої світової війни.
26. Образотворче мистецтво доби Хрущовської «відлиги».
27. Розвиток Української РСР у 70-80 роках XX ст.
28. Українська культура доби Горбачовської перебудови.
29. Українська культура доби незалежної України.
30. Українські культурні осередки за кордоном.
31. Україна в сучасних культурних процесах.

6. Види (форми) науково-дослідних завдань (ІНДЗ).

Виконання ІНДЗ – не передбачено.

7. Розподіл балів та критерії оцінювання.

Поточний контроль (мах - 40 балів)		Модульний контроль (мах - 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифм.	12 балів як середнє арифм.	30	30	100

+ 8 балів за активність	+ 8 балів за активність			
-------------------------	-------------------------	--	--	--

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Не зараховано(з можливістю повторного складання)

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12- бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях,

		самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічний-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може

професійний)		визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академічне релігієзнавство : Підручник для вузів / за ред. А. М. Колодного. – К. : Світ знань, 2000. – 862 с.
2. Александрович В. Мистецтво Галицько–Волинської держави / В. Александрович. – Львів : НАНУ, 1999. – 132 с.
3. Бокань В. Історія культури України: Навч. посібник / В. Бокань, Л. Польовий. – К. : МАУП, 2002. – 256 с.
4. Висоцький О. Ю. Історія української культури : Навч. посібник / О. Ю. Висоцький. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
5. Горський В. С. Історія української філософії: Курс лекцій / В. С. Горський. – К. : Наукова думка, 1996. – 286 с.
6. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної української нації / Я. Грицак. – К. : Генеза, 2000. – 360 с.

7. Історія релігії в Україні : Навч. посібник / за ред. А. М. Колодного, П. Л. Яроцького. – К. : Т-во «Знання», 1999. – 735 с.
8. Історія світової та української культури : Підручник / В. А. Гречко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К. : Літера, 2002. – 463 с.
9. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. – К. : Либідь, 2002. – 656 с.
10. Історія української культури / За ред. О. Павлова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
11. Історія української та зарубіжної культури / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. – К. : Знання, 2002. – 351 с.
12. Історія української культури у 5-ти т. Т. 1. Історія культури давнього населення України/ Ю. С. Асєєв, В. Д. Баран, І. А. Баранов. – К. : Наукова думка, 2001. – 1134 с.
13. Історія української культури у 5-ти т. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII ст. / В. С. Александрович, В. Г. Балушок, М. Б. Боянівська. – К. : Наукова думка, 2001. – 846 с.
14. Історія української культури у 5-ти т. Т. 3. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. / В. С. Александрович, В. Й. Борисенко, Т. М. Виврот. – К. : Наукова думка, 2003. – 1246 с.
15. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 1. Українська культура XIX ст. / А. Ф. Артюх, В. Г. Балушок, Г. Б. Бондаренко. – К. : Наукова думка, 2008. – 1008 с.
16. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 2. Українська культура XIX ст. / А. Ф. Артюх, В. Г. Балушок, Г. Б. Бондаренко. – К. : Наукова думка, 2005. – 1294 с.
17. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. / За заг. ред. А. П. Коцура. – К.; Чернівці: Книги – XXI, 2014.
18. Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К.: Знання, 2015.
19. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
20. Культура і побут населення України: Навч. посібник / за ред. В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх. – К. : Либідь, 1993. – 288 с.
21. Культурологія : Навч. посібник / за ред. Т. Б. Гриценко, С. П. Гриценко, А. Ю. Кондратюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 392 с.
22. Культурологія : теорія та історія культури : Навч. посібник / за ред. І. І. Тюрменко, О. Д. Горбула. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.
23. Культурологія : українська та зарубіжна культура. Навч. посібник / І. Зязюн, В. Семашко та ін. ; Ред. М. М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
24. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посібник / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. – Львів : Світ, 2005. – 568 с.
25. Мистецтво України: Біографічний довідник / За ред. А. В. Кудрицького. – К. : Укр. енцикл., 1997. – 700 с.
26. Історія України : навч. метод. комплекс для студ. неістор. спец. / А. Г. Шваб, Я. М. Шабала, Н. В. Кінд-Войтюк, В.О. Приймак та ін. – Луцьк; Волин. мистецька агенція «Терен», 2014. – 372 с. – С. 82–89, 239–314. (гриф МОН України, лист № 1/11-5529 від 15.04.2014).
27. Історія України. Навчально-методичний комплекс з курсу для студентів неісторичних спеціальностей. / А. Г. Шваб, Я. М. Шабала, Н. В. Кінд-Войтюк, В.О. Приймак та ін. - Луцьк, 2013. – 481 с.
28. Навчально-методичний практикум “Історія України: козацько-гетьманська доба (друга половина XVI – кінець XVIII)” для студентів спеціальності “Історія” / Укл. О. Лильо. – Л., 2015.
29. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – К. : «АтрЕк», 1998. – 728 с.
30. Українська і зарубіжна культура. Навч. посібник / Під. заг. ред. К. В. Заблоцької. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2001. – 372 с.

31. Українська культура : Історія і сучасність : Навч. посібник / С. О. Черепанова, В. Г. Скотний, І. В. Бичко та ін. – Львів : Світ, 1994. – 455 с.
32. Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький. – К. : Знання, 2007. – 680 с.
33. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Нариси з історії культури до початку XVIII століття / І. Шевченко. – Львів : Інститут Історії Церкви Львівської Богословської Академії 2001. – 250 с.
34. Шейко В. М. Історія української культури : Навч. посібник / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К. : Кондор, 2006. – 264 с.

Допоміжна література

1. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода / Д. Багалій. – К. : Оріє, 1992. – 472 с.
2. Білецький П. О. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII століть / П. О. Білецький. – К. : Мистецтво, 1981. – 159 с.
3. Веселовська Г. І. Український театральний авангард / Г. І. Веселовська. – К.:Фенікс, 2010. – 368 с.
4. Грабович Г. До історії української літератури : дослідження, есії, полеміка. – К. : Критика, 2003. – 631 с.
5. Грицак Я. Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856 – 1886) / Я. Грицак. – К. : Критика, 2006. – 632 с.
6. Гусев В. І. Філософія доби Відродження / В. І. Гусев. – К. : Університет «Києво-Могилянська академія», 1993. – 91 с.
7. Дашкевич Я. Національна самосвідомість українців на зламі XVI-XVII ст. / Я. Дашкевич. // Сучасність. – 1992. – № 3. – С.65-74.
8. Дворнік Ф. Слов'яни в Європейській історії та цивілізації / Ф. Дворнік. – К. : Дух і Літера, 2000. – 528 с.
9. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2 томах. Т.1. / за ред. М. Ю. Відейка. – К. : Укрполіграфмедіа, 2004. – 703 с.
10. Енциклопедія трипільської цивілізації : у 2 томах. Т.2. / за ред. М. Ю. Відейка. – К. : Укрполіграфмедіа, 2004. – 656 с.
11. Єрмакова Н. Березільська культура: Історія, досвід / Н. Єрмакова. – К. : Фенікс, 2012. – 512 с.
12. Забужко О. NotreDamed'Ukraine : Українка в конфлікті міфологій/ О. Забужко. – К. : Факт, 2007. – 640 с.
13. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст : франківський період / О. Забужко. – К. : Факт, 2009. – 156 с.
14. Забужко О. С. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / О. Забужко. – К. : Факт, 2009. – 160 с.
15. Залізняк Л. Л. Первісна історія України / Л. Л. Залізняк. – К. : Вища школа, 1999. – 264 с.
16. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті / І. Б. Зубавіна. – К. : ФЕНІКС, 2007. – 296 с.
17. Зубар В. Античний світ Північного Причорномор'я / В. Зубар, Е. Ліньова, Н. Сон. – К. : Вид-во ім. О. Теліги, 1999. – 320 с.
18. Зубарь В. М. Боги и герои античного Херсонеса / В. М. Зубар. – К. : Изд. дом «Стилос», 2005. – 188 с.
19. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом – до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (І половина XIX ст.) / Л. Г. Іванова. – К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2007. – 136 с.

20. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми / Я. Ісаєвич. – Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 520 с.
21. Карпов А. В. Язычество, христианство, двоеверие : религиозная жизнь Древней Руси в IX – XI веках / А. В. Карпов. – СПб.: Алатея, 2008. – 184 с.
22. Климов В. Феномен Петра Могили (Біографія. Діяльність. Позиція) / В. Климов, А. Колодний, А. Жуковський та ін. – К. : Дніпро, 1996. – 270 с.
23. Когут З. Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760 – 1830 / З. Когут. – К. : Основи, 1996. – 317 с.
24. Кравич Д. П. Українське мистецтво. – Т. 1. / Д. П. Кравич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів : Світ, 2004. – 256 с.
25. Кравич Д. П. Українське мистецтво. – Т. 2. / Д. П. Кравич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів.: Світ, 2004. – 268 с.
26. Кравич Д. П. Українське мистецтво. – Т. 3. / Д. П. Кравич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів.: Світ, 2005. – 286 с.
27. Крижицький С. Д. Античні міста держави Північного Причорномор'я / С. Д. Крижицький, В. М. Зубар, А. С. Русаєва. – К. : Вид. дім "Альтернативи", 1998. – 352 с.
28. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні / В. Литвинов. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. – 472 с.
29. Ловмянский Г. Религия славян и её упадок / Г. Ловмянский. – СПб. : Академический проект, 2003. – 512 с.
30. Макаров А. Світло українського бароко / А. Макаров. – К. : «Мистецтво», 1994. – 247 с.
31. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури/ Є. Маланюк. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
32. Моренець В. П. Національні шляхи поетичного модерну першої половини XX ст.: Україна і Польща : монографія / В. П. Моренець. – К. : Основи, 2002. – 327 с.
33. Наєнко М. К. Художня література України : Від міфів до модерної реальності. – К. : Просвіта, 2008. – 1063 с.
34. Нариси з історії театрального мистецтва України XX століття / Редкол. : В. Сидоренко (голова) та ін. – К. : Інтертехнологія, 2006. – 1054 с.
35. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології / І. Нечуй-Левицький. – К. : АТ «Обереги», 2003. – 144 с.
36. Огієнко І. І. Дохристиянські вірування українського народу / І. І. Огієнко. – К. : АТ «Обереги», 1992. – 424 с.
37. Огієнко І. І. Історія українського друкарства / І. І. Огієнко. – К. : Либідь, 1994. – 448 с.
38. Огієнко І. Українська культура / І. І. Огієнко. – К. : Абрис, 1991. – 272 с.
39. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі/ С. Павличко. – К. : Либідь, 1999. – 448 с.
40. Протас М. О. Українська скульптура XX століття/ М. О. Протас. – К.: Інтертехнологія, 2006. – 278 с.
41. Раевский Д. С. Мир скифской культуры/ Д. С. Раевский. – М.: Языки славянских культур, 2006. – 600 с.
42. Репресоване «відродження» / Упоряд. О. І. Сидоренко, Д. В. Табачник. – К. : Україна, 1993. – 399 с.
43. Роготченко О. О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм / О. О. Роготченко. – К. : ФЕНІКС, 2007. – 608 с.
44. Самойлович В. П. Народна архітектура України в ілюстраціях / В. П. Самойлович. – К. : Абрис, 1999. – 281 с.
45. Сарбей В. Г. Національне відродження України / В. Г. Сарбей. – К. : Вид. дім «Альтернативи», 1999. – 336 с.
46. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань : Розвиток візуального мистецтва України XX – XXI століть / В. Д. Сидоренко. – К. : ВХ[студіо], 2008. – 188 с.

47. Скржинская М. В. Древнегреческие праздники в Элладе и Северном Причерноморье / М. В. Скржинская. – К. : Институт истории Украины НАН Украины, 2009. – 363 с.
48. Степовик Д. В. Українське мистецтво першої половини XIX століття / Д. В. Степовик. – К. : Мистецтво, 1982. – 191 с.
49. Толочко О. П. Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко. – К. : Вид-во «Альтернатива», 1998. – 352 с.
50. Українська література XIV – XVI ст. – К.: «Наукова думка», 1988. – 600 с.
51. Український авангард 1910-1930 років [Ізоматеріал] : альбом / автор і упоряд. Д. О. Горбачов. – К. : Мистецтво, 1996. – 400 с.
52. Український живопис XIX — початку XX ст. : альбом. – Хмельницький : Галерея, 2005. – 272 с.
53. Український живопис XX – поч. XXI ст. : альбом. – Хмельницький : Галерея, К. : Артанія Нова, 2006. – 304 с.
54. Український іконопис XII—XIX ст. з колекції НХМУ. Альбом. – Хмельницький : Галерея, 2005. – 256 с.
55. Український модернізм 1910-1930 : альбом. – Хмельницький : Галерея, 2006. – 288 с.
56. Український портрет XVI – XVIII ст.: альбом. – Хмельницький : Галерея, 2006. – 355 с.
57. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України: історичний нарис / Ф. С. Уманцев. – К. : Либідь, 2002. – 328 с.
58. Федів Ю. А. Історія української філософії / Ю. А. Федів, Н. Г. Мозкова. – К. : Україна, 2001. – 510 с.
59. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича / М. Фіголь. – К. : Мистецтво, 1997. – 224 с.
60. Чижевський Д. І. Історія української літератури / Д. І. Чижевський. – К. : Видавничий центр «Академія», 2003. – 568 с.
61. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. – К. : Вид-во "Орії", 1992. – 230 с.
62. Чижевський Д. І. Філософія Г. С. Сковороди / Д. І. Чижевський. – Харків : Прапор, 2004. – 272 с.
63. Чмихов М. О. Давня культура: Навч. посібник / М. О. Чмихов. – К. : Либідь, 1992. – 228 с.
64. Щербак В. О. Українське козацтво: формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. / В. О. Щербак. – К. : Видавничий дім "KM Academia", 2000. – 300 с.
65. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. / Н. Яковенко. – К. : Генеза, 1997. – 312 с.
66. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2002. – 416 с.

Інтернет-ресурси:

<http://izbornyk.org.ua/> – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України.

<http://poetry.uazone.net/> – бібліотека української поезії

<http://elib.nplu.org/> – бібліотека «Культура України»

<http://mari.kiev.ua/> – Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

<http://etnolog.org.ua/> – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАНУ

<http://k-ua.net/> – сайт «Культура України».

http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека.

Перелік екзаменаційних питань:

1. Предмет і завдання курсу “Історія України”.
2. Періодизація історії України.
3. Джерела вивчення української історії.
4. Трипільська культура та її особливості.
5. Проблема етногенезу слов’ян та походження українців.
6. Східнослов’янські племена на українських землях.
7. Вплив античної епохи на розвій слов’янської культури .
8. Перші писемні згадки про давніх слов’ян (венедів, антів, склавинів). Історичні джерела про розселення східнослов’янських племінних союзів. Культура і вірування східних слов’ян.
9. Утворення Київської Русі. «Норманська теорія».
10. Внутрішньо та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава.
11. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого.
12. Запровадження християнства як державної релігії.
13. Світоглядні уявлення слов’ян. Мистецтво східних слов’ян.
14. Розвиток освіти і науки в контексті державної політики княжої доби.
15. Літописання київського періоду.
16. Давньоруська література: провідні види та жанри. Архітектура, живопис, скульптура.
17. Спорудження Софійського собору.
18. Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами.
19. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві.
20. Утворення Галицько-Волинської держави. Роман Мстиславич.
21. Боротьба за владу у 1205–1245 рр.
22. Данило Галицький, його внутрішня та зовнішня політика.
23. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича.
24. Культура Галицько-Волинської держави.
25. Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину.
26. Вхід українських земель до складу Литовської держави.
27. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства.
28. Суспільно-політичний устрій Великого князівства Литовського.
29. Економічний розвиток українських земель (кінець XIV – перша половина XVI ст.).
30. Утворення Кримського ханства та його експансія на українські землі.
31. Московсько-литовські війни.
32. Культура українських земель у литовсько-руську добу.
33. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини.
34. Виникнення українського козацтва.
35. Українська культура в епоху Відродження та Реформації (XIV-XVII ст.).

36. Еволюція української культури в добу Козаччини.
37. Люблінська унія 1569 р. та її вплив на українські землі.
38. Зміни у соціальній структурі українського суспільства.
39. Виникнення Запорозької Січі.
40. Повстання 90-х років XVI ст.
41. Братський рух. Реформаційний та контр-реформаційний рухи в Україні.
42. Брестська унія 1596 р. та утворення греко-католицької церкви.
43. Турецько-татарська загроза.
44. Чорноморські походи. Петро Сагайдачний (бл. 1570—1622).
45. Хотинська війна.
46. Селянсько-козацькі повстання кінця XVI – 20–30-х років XVII ст.
47. Національно-визвольна війна українського народу. Причини, характер та хід війни.
48. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького.
49. Зміни в суспільно-політичному житті. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.
50. Переяславсько-московський договір 1654 року, його оцінка в історіографії.
51. Україна в 1654–1657 рр.
52. Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів.
53. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького.
54. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного.
55. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя.
56. Запорозька Січ у складі Гетьманщини.
57. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.
58. Поділ українських земель між Росією і Річчю Посполитою наприкінці XVII ст.
59. Українські землі на початку XVIII ст. Гетьман І. Мазепа, його внутрішня та зовнішня політика.
60. Пилип Орлик та його конституція.
61. Наступ російського царизму на українську автономію та національно-визвольна та антикріпосницька боротьба в середині та наприкінці XVIII ст.
62. Українська культура часів козацько-гетьманської держави (середина XVII – кінець XVIII ст.).
63. Кінець Гетьманщини та козацького політичного й соціального устрою.
64. Правобережна Україна у XVIII ст. Народні рухи.
65. Приєднання Правобережжя до Росії. Русифікаторська політика царизму.
66. Загарбання українських земель Росією та Австрією.
67. Включення українських земель до складу Російської імперії.
68. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки.
69. Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель.
70. Реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі.
71. Діяльність «Руської трійці».
72. Діяльність Головної руської ради (ГРР).
73. Українське національне відродження. Кирило-Мефодіївське товариство.
74. Реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України.
75. . Культура українських земель у XIX ст.
76. Розвиток громадського руху.
77. Національна політика австрійського уряду щодо українських земель.
78. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій.
79. Образотворче мистецтво, музика, театр другої половини XIX – початку XX ст.

80. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи на Наддніпрянській Україні.
81. Класики української літератури, живопису, музики і театру.
82. Утворення монополістичних об'єднань в Україні.
83. Економічна криза 1900 – 1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні.
84. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах.
85. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.
86. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині.
87. Перебіг воєнних дій на території України в 1915 – 1917 рр.
88. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.
89. Революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р.
90. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців.
91. Вплив корніловського заколоту на події в Україні.
92. Здобутки і прорахунки Української Центральної Ради у державотворчому процесі.
93. Війна радянської Росії з УНР.
94. Державний переворот і утворення Української Держави.
95. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР.
96. Прийняття Конституції УСРР 1919 р.
97. «Чортківська офензива».
98. Перший «Зимовий похід» Армії УНР.
99. Варшавська угода між УНР та Польщею.
100. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР.
101. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.
102. Уроки державотворчих процесів.
103. Здобутки української культури у період її національно-культурного відродження (1917-1933 р.р.).
104. Нові тенденції розвитку культури 1917—1923 рр. Здобутки в освіті.
105. Економічна та національно-культурна політика Другої Речі Посполитої стосовно західноукраїнських земель.
106. Товариства “Просвіта”, “Рідна школа” та їх роль в духовному і культурному житті краю.
107. Літературний процес, театральне та музичне мистецтво на західноукраїнських землях.
108. Карпатська Україна.
109. Українська СРР в умовах непу. "Українізація".
110. Індустріалізація Української СРР.
111. Колективізація в УСРР.
112. Голодомор 1932–1933 рр.
113. Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму(1921-1939 рр).
114. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання. «Розстріляне відродження». «Великий терор» та його ідеологічне виправдання.
115. Антицерковна політика радянської влади та її наслідки.
116. Пропагандистський ідеал радянської людини та її повсякденне життя.
117. Україна напередодні та на початку Другої світової війни (1939–1941 рр.).
118. «Золотий вересень».
119. . «Радянізація» культури західноукраїнських земель після «возз'єднання » 1939 р.
120. Радянсько-німецька війна 1941 – 1945 рр. і Україна.

121. Розчленування України німецькими загарбниками.
122. Окупаційний режим в Україні.
123. Рух Опору в Україні.
124. Визволення України з-під фашистської окупації.
125. Внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками.
126. Культурна політика радянської влади в західноукраїнських областях у 1939–1941 рр.
127. Культурно-освітнє і літературно-мистецьке життя України в умовах нацистської окупації.
128. Видавнича справа та преса.
129. Повторна радянізація західноукраїнських областей і встановлення тотального контролю над освітнім, науковим і духовним життям України.
130. Операція «Вісла». Депортації.
131. Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Визначення кордонів УРСР та врегулювання територіальних питань.
132. Післявоєнна руїна. Відбудова великих індустріальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахти Донбасу тощо).
133. Розгортання ідеологічних кампаній.
134. Голод в Україні 1946 – 1947 рр.
135. Колгоспізація на західноукраїнських землях.
136. Знищення українського націоналістичного руху та греко-католицької церкви.
137. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950 – 1960-х рр.: припинення масових репресій, політична реабілітація безвинно засуджених.
138. Реформа управління економікою. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР.
139. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 1950 – початку 1960-х рр.
140. Основні наукові досягнення 70-80-х рр. Ідеологізація та русифікація української культури.
141. Здійснення економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР.
142. Друга хвиля дисидентського руху.
143. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Конституція УРСР 1978 р.
144. Проголошення курсу на перебудову та основні її завдання. Хід перебудови в Україні та її наслідки.
145. Чорнобильська катастрофа.
146. Загострення соціально-економічної кризи: продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін.
147. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр.: загальноукраїнський страйк шахтарів. Виникнення Народного руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради.
148. Національно-культурне відродження в Україні у середині 80-х – на початку 90-х років ХХ ст.
149. Здобуття Україною незалежності: прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет.
150. Релігія і церква як важливі чинники розвитку національної культури в незалежній Україні.
151. Процес європейської інтеграції та його призупинення В.Януковичем. Студентський майдан. Євромайдан.

152. Революція Гідності 2013—2014 рр. «Небесна Сотня».
153. Формування громадянського суспільства.
154. Анексія та окупація Криму Російською Федерацією.
155. Агресія Росії проти України. Початок Антитерористичної операції (АТО) в Донецькій та Луганській областях.
156. Утворення ДНР та ЛНР.
157. Правління Петра Порошенка в умовах російсько-української війни: здобутки і прорахунки.
158. Президентська кампанія в Україні навесні 2019 року. Початок президентського терміну В.Зеленського.
159. Проблеми та перспективи економічного розвитку України. Наукова сфера.
160. Соціально-економічне становище України у 2014—2019 рр.

